[https://doi.org/10.52240/1857-2367.2020.2\(21\).37](https://doi.org/10.52240/1857-2367.2020.2(21).37)

IARBA DE FIER (*SIDERITIS SCARDICA* GRISEB ȘI *S. TAURICA* STEPHAN) ÎN COLECȚIA DE PLANTE AROMATICE ȘI MEDICINALE A IGFP

Lilia CHISNICEAN

Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor,
Chișinău, Republica Moldova

Abstract: The article contains information on the identification of propagation methods with real possibilities for the cultivation of the species *Sideritis scardica* and *S. taurica*, as spice, aromatic and medicinal plants, under the local climatic and soil conditions.

Key words: *Sideritis scardica*, *S. taurica*, introduction, propagation, medicinal plant, aromatic plant.

Printre speciile nou introduse sunt și două specii *Sideritis scardica* Griseb. și *S. taurica* Steph. ex Willd. ale genului *Sideritis*, din familia Lamiaceae, *herba* cărora este promovată activ și vândută în calitate de ceai neobișnuit, în toate stațiunile balneare și turistice din Turcia, Grecia, Macedonia, Bulgaria [1, 2]. În țările de origine, speciile sunt cultivate, de regulă, în rocariu și alpininariu, în calitate de plantă ornamentală, medicinală și aromatică [3]. Frunzele, tulpinile și florile speciilor de *Sideritis* studiate conțin 0,003-0,006% ulei esențial, iridoide: harpagide, 8-acetilgarpagide, flavonoide. Uleiul gras de 29-30% a fost găsit în semințe în compoziția cărora mai pot fi identificați acizi (palmitic, stearic, oleic, linoleic, linolenic), vitaminele C și E, minerale [4]. Ambele specii în medicina populară din țările de origine, sunt considerate un imunomodulator natural foarte eficient. Herba farmaceutică a celor două specii studiate are proprietăți hipotensive, antifebrile, diuretice, favorizează cicatrizarea rănilor, ajută la tratamentul tumorilor. Uleiul volatil prezintă activitate antibacteriană, antiprotozoică și proprietăți repelente [5, 6]. Sunt specii melifere, iar partea aeriană a plantei este utilizată ca condiment, frunzele și inflorescențele – în calitate de ceai cu note proaspete, lămâioase. A fost inițiat un studiu cu scopul introducerii acestor specii valoroase, ambele, manifestându-se ca plante erbacee în condițiile climatice și de sol locale. Rădăcinile speciilor luate în studiu, având un pivot lemnos, pătrund adânc în sol. Frunzele bazale au dimensiuni mari, iar cele caulinare mai mici, scurt pețiolate, alungit-ovale, întregi. Florile sunt mici, galben-pal, cu nuanțe murdare, cu bractee de culoare verde-deschis, foarte delicate, amplasate în inflorescențe mari, cu verticile false.

Speciile au fost multiplicare prin răsad obținut din semințe, semănate pe un substrat special în palete de plastic și vegetativ, prin înrădăcinarea butașilor vegetativi. Ambele specii - *Sideritis scardica* și *S. taurica*, se multiplică bine atât prin răsad cât și vegetativ, rata de înrădăcinare în teren deschis fiind de 87-90%, formând rădăcini puternice și sănătoase, care pătrund rapid în sol. Deoarece planta are un miros plăcut și multe beneficii medicinale, colectarea frunzelor și inflorescențelor pentru ceai se efectuează în timpul verii, colectând nu mai mult de o treime din masa vegetativă a plantei, de la începutul până la înflorirea în masă.

Ca rezultat al cercetărilor efectuate au fost identificate metodele de multiplicare,

care crează posibilități reale de introducere în cultură a speciilor *Sideritis scardica* și *S. taurica* ca plante condimentare, aromatice și medicinale.

BIBLIOGRAFIE

1. Lindqvist Ch., Albert V. A. Origin of the Hawaiian endemic mints within North American *Stachys* (Lamiaceae), 2002. — *American Journal of Botany* 89(10):1709-1724. *Sideritis* (англ.). The Plant List. Version 1.1. 2013).
2. González-Burgos E., Carretero M. E., Gómez-Serranillos M. P. *Sideritis* spp.: Uses, chemical composition and pharmacological activities—A review. Review Article Journal of Ethnopharmacology. Vol. 135, Issue 2, 17 May 2011, P. 209— 225
3. Юзенчук С. В. Род 1250. Железница - *Sideritis* L.//Флора СССР в 30 т./ начато при рук. и под гл. ред. В. Л. Комарова.-М.; Л. Изд-во АН СССР, 1954.- Т. 20 с. 253-273.-с.
4. Iliayana Yaneva1, Valentin Balabanski. History of The Uses of Pirin Mountain Tea (*Sideritis scardica* Griseb) In Bulgaria. 2013. Bulgarian Journal of Public Heal 56 Th Vol.5 № 1
5. Milka Todorova, Antoaneta Trendafilova. *Sideritis scardica* Griseb., an endemic species of Balkan peninsula: Traditional uses, cultivation, chemical composition, biological activity. Journal of Ethnopharmacology 152, 2014, 256–265.
6. Koedam, A. Volatile oil composition of Greek mountain tea (*Sideritis* spp.). J. Sci. Food Agric., 1986. 36, 681–684.